

TÁRSULATI ÜGYEK GESELLSCHAFTSANGELEGENHEITEN

ÜNNEPI BESZÉD A SZARVASI ÖREGDIÁKOK SZONTAGH TAMÁS EMLÉKÉNEK LELEPLEZÉSEKOR.

Mindnyájunkat kik ma itt összejötteünk a szeretet hozott össze. Szeretet Dr. Szontagh Tamás iránt, ki ez iskola falai között élte boldog diákéveit, s imen indult el az élet nagy iskolájába.

Most, hogy ninesen már közöttünk, öreg diák társai olyannak találták életének munkásságát, hogy követésüül, emlékezetének megörökítésére emléktáblát állítottak fel.

Hogy mi volt Dr. Szontagh Tamás ennek a sokat szenvedett országnak, azt nálamnál sokkal hivatottabbak mondták el, de, hogy miye volt a Földtani Intézetnek, és a Földtani Társulatnak, ezt szabad legyen nekem pár szóval elmouданom.

Ha a hazai földtani irodalmat lapozgatjuk, előtünik Dr. Szontagh Tamás nagy tudása és sokoldalú munkássága. Mint geológus első volt az elsők között, bejárta az egész Magyarországot, de kedvence felvételi területe a nagy Bihar-hegység volt. Ennek a területnek tanulmányozására fiatalabb kartársaival egész expediciót vezetett. Különösen a gyakorlati kérdések tanulmányozásában vett nagy szorgalommal részt, s a bányageológiában, az agrogeológiában, balneológiában vagy a vízellátási kérdésekben, a hydrologiában Szontagh tudása és gazdag élettapasztalatai úgyszólván nélkülözhetetlen volt.

Ez a sokoldalú munkakészség indította a Földtani Intézet felettes hatóságát, hogy Böckh János halála után Szontagh Tamás lett megbízva a Földtani Intézet ideiglenes vezetésével, majd idősb Lóczy Lajos igazgató kinevezése után az intézet aligazgatói teendőit látta el nagy buzgalommal.

De nemesak a Földtani Intézet gondol elismeréssel és hálával Dr. Szontagh Tamás működésére, hanem a Magyarhoni Földtani Társulat is, melynek legrégebb tagja több egykluson át elnöke, tiszteleti és választmányának haláláig a legtevékenyebb tagja, a magyarhoni földtani Társulat hydrologiai szakosztályának pedig egyik megalapítója volt. Én Dr. Szontagh Tamással közel három evtizedig voltam együtt s ez idő alatt meg tanultam őt tisztelni, becsülni és szeretni azt a feljebbvalót, ki kartársainak mindenkor, minden ügyükben a leglelkesebb pártfogója s olyan jó barátja volt. Jóságát és szeretetét legjobban kimutatta a háború alatt, amikor a Földtani Intézet tagjai közül sokan bevonultak s teljesítették hazafias kötelességüket. Az az aggódo szeretet, mivel a távollevőkkel érzett, az a szinte atyai büszkeség, mikor látta azt, hogy fiatal kartársai a beesület mezején is megállják helyüket s szebbnél szebb kiténtetést hoznak haza, lelkét nagy örömi töltötte el.

De jött az összeomlás, a kommunizmus, amikor a területvédő

ligánáli szereplése miatt, őtet is elmozdították az állásából. Ekkor ismertük meg igazán az ő nagy magyar lelkét, a mikor már minden elvesztve gondoltunk s csaknem kétségbe estünk, lelkét öntött belénk s megtanított bízni az Isten egy örök igazságában.

Erről a hitünkről teszünk itt ma tanúbizonyságot kedves Tanúbátyánk s ezzel a hitvallással teszem le emléked előtt a m. kir. Földtani Intézet koszorúját.

Dr. Emszt Kálmán.

LACZKÓ DEZSŐ.

A kultusz-kormány, a tudományos világ képviselői, egyházi és világi előkelőségek jelenlétében leplezték le szobrát a veszprémi Erzsébet-kertben, halála után csaknem pontosan öt évvel, 1937. okt. 24-én.

A művészi szobor tudós munkába révedve, darab ásvánnyal s kalapáccsal a kezében ábrázolja L a c z k ó D e z s ő nemes alakját.

L a c z k ó 1860. júl. 21-én született Trencsénben s középiskolai tanulmányainak végeztével a kegyesrendiek sorába lépett. Nagy természetimádata, mely elkísérte egész életén át, kora ifjúságában nyilatkozott meg már s így egész természetes, hogy az egyetemen a természet-tudományok vonzzák. Mint földrajz- természetrajzszakos tanár 1886-ban nyert oklevelet s rövid kétéves privígyei, debreceni és keeskenéti tanárkodás után már 1888-ban Veszprémben találjuk. A fölvidéki városainkra emlékeztető Veszprém s a vadregényes Bakony döntő szerepet játszottak a fiatal paptanár életében, ki lelkében magával hozta ide ifjúságának legszebb emlékeit: A gyermekkorában egyszer megcsodált Felvidék égbenyülő, remekszép hegyeit, tanárkodása első állomásának feledhetetlen tájait s délibábos Alföldünk tengersíks rónaságát. Laczkó, 44 évet töltött Veszprémben s bátran mondhatjuk, hogy alig volt ember, ki így ismerte lakhelyét annak tágabb környékét, mint ő.

L ó e z y az 1890-es években megkezdett balatoni kutatásaival kapcsolatban n. i. rövidesen megismerkedett L a c z k ó-val, kiből nélkülözhetetlen munkatársat lelt, ki lelkesen gyűjtögette a készülő balatoni monográfia érdekében L ó e z y-nak a paleontológiai anyagot. L a c z k ó e munkájában rövidesen oly bámulatos szakismeretre tett szert, hogy a Magyar Földrajzi Társaság Balatoni Bizottsága 1894-ben megbízta Veszprém és tágabb környéke geológiai leírásával. Nagy odaadással végzett kutatásairól 1898-ban a Magyarhoni Földtani Társulat egyik szakülésén számolt be, fáradhatatlan munkája eredményeit pedig „Veszprém városának és tágabb környékének geológiai leírása” című nagy munkájában publikálta, mely a L ó e z y által szerkesztett Balaton Tudományos Tanulmányozásának Eredményei című, sorozatos mű I. kötetében látott napvilágot. L a c z k ó alapvető munkájában kitűnő rajzát adta a Balatonfölvidéki triaszgeológia fejlődéstörténetének, Veszprém és környéke területi szerkezetének, hegy- és vízrajzának.